

پیش‌بینی فرسودگی زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی در

پرستاران زن متأهل در بیمارستان‌های منتخب خصوصی تهران

شیوا گوهری^{۱*}، کیانوش زهراکار^۲، علی محمد نظری^۳، هادی سلیمی^۴

*نویسنده‌ی مسئول: دانشگاه خوارزمی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، گروه مشاوره

shiva.gohari@yahoo.com

دریافت: ۹۳/۱۲/۱۱ پذیرش: ۹۵/۰۷/۲۰

چکیده

زمینه و هدف: فرسودگی زناشویی نشان از بی‌روح و خسته بودن زوجین از زندگی مشترک است. شناسایی عوامل مؤثر بر فرسودگی زناشویی به منظور غنی‌تر کردن زندگی زناشویی اهمیت فراوانی دارد. از این‌رو هدف از انجام پژوهش حاضر، پیش‌بینی فرسودگی زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی در پرستاران است.

روش بررسی: مطالعه حاضر از نوع همبستگی است. نمونه پژوهش ۱۵۹ پرستار متأهل زن شاغل در سه بیمارستان منتخب در شهر تهران در سال ۱۳۹۳ بود که به روش تصادفی طبقه‌ای انتخاب شدند. برای جمع‌آوری اطلاعات از پرسشنامه ویژگی‌های شخصیتی گردون (GPI)، پرسشنامه صمیمیت جنسی (SII) و پرسشنامه فرسودگی زناشویی (CBM) استفاده شد. داده‌ها با آزمون همبستگی پیرسون و رگرسیون چند متغیری همزمان تحلیل شدند.

یافته‌ها: نتایج تحلیل داده‌ها نشان داد که بین فرسودگی زناشویی با صمیمیت جنسی و ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0/05$) و با ویژگی‌های توافقی‌پذیری و گشودگی، رابطه معناداری وجود ندارد ($P > 0/05$). همچنین نتایج تحلیل نشان داد که بین صمیمیت جنسی با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری، برون‌گرایی، توافقی‌پذیری و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری وجود دارد ($P < 0/05$) و با گشودگی، رابطه معناداری وجود ندارد ($P > 0/05$). نتیجه رگرسیون بیانگر آن است که در مجموع ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی ۴۱/۶ درصد از تغییرات فرسودگی زناشویی را تبیین می‌نمایند.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج پژوهش، می‌توان با آموزش و مشاوره در زمینه صمیمیت جنسی و ویژگی‌های شخصیتی در بین زوج‌ها مانعی در برابر فرسودگی زناشویی آنان ایجاد کرد.

واژگان کلیدی: فرسودگی زناشویی، ویژگی‌های شخصیتی، صمیمیت جنسی، پرستاران

مقدمه

فرسودگی زناشویی (Marital burnout) هنگامی بروز می‌کند که زوج‌ها متوجه می‌شوند، علی‌رغم تمام تلاش‌هایشان، رابطه زناشویی آنها به زندگی‌شان هیچ معنا و مفهوم خاصی نداده است (۳). از نظر لینگرن (lingern) در سال ۲۰۰۳ فرسودگی از پا افتادن جسمی، روانی، عاطفی و ناشی از عدم تناسب بین توقعات و واقعیات است (۴). پاینز (Pinez) در سال ۲۰۰۲ سه خصیصه که بیشترین تأثیر را در فرسودگی دارند از طریق

ازدواج با دنیایی از امید شروع می‌شود، امید به اینکه به تعلق خاطر برسیم، حمایت شویم و امنیت خاطر داشته باشیم (۱)؛ اما پس از مدتی وقتی افراد با واقعیت‌های زندگی و مشکلات روزمره مواجه می‌شوند در می‌یابند که حقیقت چیز دیگری است. در این حالت محتمل است که زوج دچار فرسودگی زناشویی شوند (۲).

۱- کارشناس ارشد مشاوره خانواده، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

۲- دکتری مشاوره، استادیار، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

۳- دکتری مشاوره، دانشیار، دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه خوارزمی تهران، ایران

۴- دانشجوی دکتری مشاوره، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران

روابط صمیمانه زناشویی رابطه منفی و معنادار و بین ویژگی‌های شخصیتی برون‌گرایی، تجربه‌پذیری و باز بودن با روابط صمیمانه و کیفیت زناشویی رابطه مثبت و معناداری وجود دارد (۲۰-۱۷).

یکی از عوامل میان‌فردی تأثیرگذار در زندگی زناشویی رابطه جنسی است که کیفیت آن می‌تواند روابط زناشویی را تحت تأثیر قرار دهد. صمیمیت جنسی (Sexual Intimacy) به عنوان کیفیت روابط جنسی، عبارت است از نیاز به در میان نهادن، سهیم‌شدن و ابراز افکار، احساسات و خیال‌پردازی‌های جنسی با همسر (۲۱). این نوع صمیمیت به ویژه در راستای برانگیختن و میل جنسی است. به تعریفی دیگر، صمیمیت جنسی شامل در میان گذاشتن تجارب عاشقانه با یکدیگر، نیاز به تماس بدنی، آمیزش جنسی و اموری است که موجب تحریک و رضایت جنسی می‌شود (۲۲). از نیازهای اساسی انسان، نیاز جنسی اوست که باید در چارچوب خانواده، ارضاء شود. هر چند هدف اساسی خانواده بر آوردن نیاز جنسی نیست، با این حال یکی از ارکان مهم آن است (۲۳). پژوهش‌های انجام شده در این زمینه رابطه مثبت و معناداری بین کیفیت رابطه جنسی با کیفیت و رضایت از زناشویی را تأیید کرده‌اند (۲۸-۲۴).

با توجه به مطالب ذکر شده و با توجه به اهمیت زندگی زناشویی و کیفیت آن در سلامت افراد و جامعه، بررسی عواملی که می‌تواند موجب تهدید روابط زناشویی شوند حائز اهمیت فراوان است. در این میان پرستاران زن به عنوان یک قشر دلسوز و به خاطر سر و کار داشتن با انواع بیماران با شرایط گوناگون، ارتباط و درگیری با وابستگان بیمار بیشتر در معرض شرایط هیجانی و بحرانی هستند که این عوامل ممکن است روی شخصیت و نحوه رفتار آنان تأثیر بگذارد. همچنین به خاطر حجم کاری زیاد و خسته‌کننده نتوانند به خوبی به امورات مربوط به زندگی زناشویی و جنسی بپردازند که ممکن است کیفیت روابط زناشویی آنان کاهش یابد و زوجها دچار

یک پژوهش به ترتیب، بار مسئولیت اضافی، مطالبات متناقض و تعهدات خانوادگی مشخص کرد (۵). در پژوهشی گزارش شده است که بین زنان و مردان در فرسودگی زناشویی تفاوت معناداری وجود دارد و زنان بیشتر از مردان دچار فرسودگی می‌شوند (۶). پژوهش‌های انجام شده، رابطه معنادار فرسودگی زناشویی را با کارکرد خانواده، تاب‌آوری فرد و باورهای معنوی (۷) و همچنین با باورهای بدکارکردی جنسی و احقاق جنسی تأیید کرده‌اند (۸).

در بررسی عوامل درون فردی و میان فردی تأثیرگذار بر فرسودگی زناشویی، دونلن و همکاران (Donnellan et al) در سال ۲۰۰۴، اظهار می‌دارند که ویژگی‌های شخصیتی افراد به عنوان عوامل درون فردی، تأثیر عمده‌ای بر عملکرد زناشویی دارند (۹). ویژگی‌های شخصیتی افراد بر تعاملات بین فردی تأثیر می‌گذارد و رابطه معناداری با فرسودگی زناشویی دارد (۱۰).

شخصیت (personality) بیانگر آن دسته از ویژگی‌های فردی است که نسبتاً ثابت هستند و الگوی رفتاری آنان را نشان می‌دهد (۱۱). مک کری و کاستا (McCrae & Costa) در سال ۱۹۸۹ شخصیت را متشکل از پنج عامل اصلی روان‌رنجوری (Neuroticism)، برون‌گرایی (Extraversion)، تجربه‌پذیری (Openness)، توافق‌پذیری (Agreeableness) و وظیفه‌شناسی (Conscientiousness) عنوان کردند (۱۲). شخصیت یک نفر، انواع معین و متفاوتی از واکنش‌ها را از طرف مقابل فرا می‌خواند که در کل بر رضایت آن‌ها مؤثر است (۱۳). طبق مدل پنج عامل بزرگ شخصیت، بین صفات شخصیتی و تعاملات و رضایت زناشویی رابطه وجود دارد (۹، ۱۴، ۱۵). پژوهش کاکلین و همکاران (Kaglin et al) در سال ۲۰۰۰ نشان داد که ویژگی‌های شخصیتی از جمله اضطراب، ناپایداری هیجانی و عواطف منفی با رضایت زناشویی در ارتباط هستند (۱۶). به‌طور کلی پژوهشگران گزارش کرده‌اند که بین ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری و

۱۹۹۶ ساخته شده است. در این مقیاس نمرات بالاتر نشان دهنده فرسودگی بیشتر است و حد بالای نمره ۱۴۷ و حد پایین نمره، ۲۱ است. برای تفسیر نمره‌ها باید آن‌ها را تبدیل به درجه کرد که این عمل از طریق تقسیم نمودن نمره‌های حاصل شده از پرسشنامه بر تعداد سؤالات (۲۱ سؤال) به دست می‌آید. در تفسیر نمره‌ها، درجه بیش از پنج نشانگر لزوم فوری، درجه پنج نشان دهنده وجود بحران، درجه چهار نمایانگر حالت فرسودگی، درجه سه نشان از خطر فرسودگی و درجه دو و کمتر از آن نیز نشان‌دهنده وجود رابطه خوب است. ضریب اطمینان آزمون- بازآزمون ۰/۸۹ برای یک دوره یک ماهه، ۰/۷۶ برای یک دوره دو ماهه و ۰/۶۶ برای دوره سه ماهه بود (۵). در ایران نیز نویدی در سال ۲۰۰۵ ضریب پایایی این پرسشنامه را با استفاده از آلفای کرونباخ ۰/۸۶ گزارش کرده است (۲۹) و میزان ضریب آلفای کرونباخ در این پژوهش برابر با ۰/۷۹ بود.

پرسشنامه شخصیتی گردون (Gordon Personality Inventory) به منظور اندازه‌گیری پنج عامل شخصیت در فرهنگ ایرانی و زبان فارسی توسط فراهانی و همکاران (۲۰۰۴) تدوین گردید. این آزمون چارچوبی از ساختار صفات شخصیت در زبان فارسی ارائه می‌دهد. این سیاهه یک مقیاس خودگزارشی ۴۳ ماده‌ای است که پنج عامل اصلی شخصیت را بر روی یک مقیاس پنج درجه‌ای لیکرتی می‌سنجد. در بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی این سیاهه مشخص شد که این آزمون همبستگی بالایی با آزمون شخصیتی نئو داشته و از همبستگی درونی بالایی برخوردار است. میزان آلفای کرونباخ برای عوامل وظیفه‌شناسی، گشودگی، روان‌رنجوری، برونگرایی و توافق‌پذیری به ترتیب ۰/۸۷، ۰/۸۰، ۰/۷۷، ۰/۶۹ و ۰/۶۶ به دست آمد (۳۰). همچنین در پژوهش خدایی و همکاران (۱۳۹۰) میزان آلفای کرونباخ برای عوامل وظیفه‌شناسی، گشودگی، روان‌رنجوری، برونگرایی و توافق‌پذیری به ترتیب ۰/۷۱، ۰/۶۷، ۰/۶۱، ۰/۶۹ و ۰/۷۳ به دست آمده است (۳۱) و

فرسودگی زناشویی شوند؛ لذا با توجه به آسیب‌های فرسودگی زناشویی و عوامل دخیل در آن، این پژوهش با هدف پیش‌بینی فرسودگی زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی انجام گرفته است.

روش بررسی

پژوهش حاضر به روش همبستگی صورت گرفته است. جامعه آماری پژوهش، کلیه پرستاران زن متأهل شاغل در سه بیمارستان منتخب شامل بیمارستان‌های خصوصی پیامبران، تخصصی چشم پزشکی نور و ابن‌سینا بودند. نظر به اینکه متغیر جنسیت به عنوان متغیر کنترل لحاظ شده بود لذا پرستاران مرد وارد مطالعه نشدند. حجم کلیه پرستاران شاغل در این بیمارستان در سال ۹۳ به حجم ۲۷۰ نفر بود که بر اساس جدول مورگان می‌بایست ۱۵۹ نفر انتخاب شود. چون جامعه دارای سه زیرگروه است و می‌بایست از هر کدام نمونه برابر انتخاب شود، روش نمونه‌گیری به صورت تصادفی طبقه‌ای بود. بدین صورت که از هر بیمارستان ۵۳ نفر و به صورت تصادفی انتخاب شدند. برای رعایت اصول قانونی مجوزهای لازم برای اجرای پژوهش کسب شد و برای اجرای اصول اخلاقی در تمام مراحل اجرای پژوهش و بعد از آن سعی شد تمام اطلاعات به صورت محرمانه نگه‌داری شود. قابل ذکر است که در مرحله گردآوری داده‌ها، اطلاعات لازم در مورد داوطلبانه بودن و عدم اجبار در پاسخ‌گویی به ابزار پژوهش، نحوه پاسخگویی به ابزارها، عدم نشان دادن چهره خوب یا بد، محرمانه بودن پاسخ‌ها و کمک در جهت یک پژوهش اصیل به نمونه‌های مورد مطالعه تبیین گردید. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های فرسودگی زناشویی (CBM)، پرسشنامه شخصیتی گردون (GPI) و پرسشنامه صمیمیت جنسی (SII) استفاده شده است.

مقیاس فرسودگی زناشویی (Couple Burnout Scale) یک مقیاس ۲۱ سؤالی است که توسط پاینز (Pinez) در سال

همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون چند متغیری هم‌زمان تحلیل شدند.

یافته‌ها

در این پژوهش، میانگین سنی زنان شرکت‌کننده، سابقه زندگی مشترک، تفاوت سنی با همسر و تعداد فرزندان به ترتیب ۳۷/۴۶، ۱۳/۱۹، ۴/۶۷ و ۱/۵۰ است. جدول ۱ شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱ اطلاعات مربوط به شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد. براساس نتایج جدول فوق میانگین فرسودگی زناشویی در نمونه مورد مطالعه ۲۵/۰۶ بوده است که با عمل درجه‌بندی نمره ۱/۱۹ به دست آمد که بر اساس نمرات برش پرسشنامه، میزان فرسودگی زناشویی پایین و رابطه نسبتاً خوب است. شاخص‌های توصیفی ویژگی‌های شخصیتی نشان می‌دهد که ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی با میانگین ۴۸/۶۰ دارای میانگین بیشتری نسبت به سایر ویژگی‌ها بوده است و ویژگی‌های شخصیتی توافق‌پذیری، برون‌گرایی، گشودگی و روان‌رنجوری به ترتیب دارای میانگین ۴۴/۴۰، ۴۱/۳۹، ۳۶/۴۹ و ۲۹/۱۱ هستند. میزان میانگین صمیمیت جنسی نیز ۹۷/۶۵ است که بر اساس نمره کل پرسشنامه (۱۲۰) نشان می‌دهد که نمونه‌های مورد مطالعه در زمینه صمیمیت جنسی، از وضعیت قابل قبولی برخوردار هستند.

در این پژوهش برای عوامل ذکر شده به ترتیب برابر با ۰/۷۵، ۰/۷۲، ۰/۶۹، ۰/۷۸ و ۰/۶۷ بود.

پرسشنامه صمیمیت جنسی (Inventory Sexual Intimacy) توسط بطلانی و همکاران تهیه شده است. این پرسشنامه ۳۰ سؤال دارد که هر سؤال دارای طیف چهار گزینه‌ای (همیشه، گاهی اوقات، به ندرت، هیچ وقت) با نمره‌های یک تا چهار است. حداکثر نمره ۱۲۰ و حداقل نمره ۳۰ است. نمره بالاتر، نشان دهنده صمیمیت بیشتر زوجین است. روایی محتوایی پرسشنامه توسط پنج متخصص مشاوره و روان‌شناس در دانشکده روان‌شناسی و علوم تربیتی اصفهان تأیید و برای تعیین پایایی روی ۱۴۰ نفر (۷۰ زوج) اجرا شد که آلفای کرونباخ آن ۸۱ درصد به دست آمد (۳۲). همچنین پایایی درونی پرسشنامه در پژوهش شاکرمی و همکاران (۲۰۱۴) که بر روی ۴۸ نفر از زنان مراجعه‌کننده به مرکز همیاران سلامت روان شهر بجنورد انجام شد با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه گردید که مقدار آن ۰/۷۸ گزارش شده است (۲۳) و در این پژوهش میزان ضریب آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۲ بود. جهت جلوگیری از هرگونه انجام روش آماری نادرست، نرمال بودن توزیع داده‌ها به وسیله آزمون کلموگوروف-اسمیرنوف (Kolmogorov-Smirnov) مورد تأیید واقع شد. داده‌ها پس از جمع‌آوری و کدگذاری در نرم‌افزار SPSS 22 با استفاده از روش‌های آماری آزمون

جدول ۱: شاخص‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف استاندارد	حداقل	حداکثر
فرسودگی زناشویی	۲۵/۰۶	۹/۵۸	۲۱	۷۰
روان‌رنجور	۲۹/۱۱	۴/۰۷	۱۶	۴۴
برون‌گرایی	۴۱/۳۹	۴/۳۲	۳۴	۵۳
گشودگی	۳۶/۴۹	۴/۴۳	۲۵	۴۵
توافق‌پذیری	۴۴/۴۰	۴/۶۱	۲۶	۵۸
وظیفه‌شناسی	۴۸/۶۰	۴/۸۱	۲۷	۶۰
صمیمیت جنسی	۹۷/۶۵	۹/۶۵	۶۹	۱۱۸

معناداری با فرسودگی زناشویی نشان ندادند ($P > 0/05$). همچنین متغیر صمیمیت جنسی با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری ($r = -0/228$)، برون‌گرایی ($r = 0/271$)، توافق پذیری ($r = 0/254$) و وظیفه‌شناسی ($r = 0/184$) رابطه معناداری را نشان دادند؛ اما مؤلفه گشودگی ($r = -0/053$) با صمیمیت جنسی رابطه معناداری را نشان نداد ($P > 0/05$).

جدول ۲ نتایج همبستگی پیرسون بین متغیرهای پژوهشی را نشان می‌دهد. براساس نتایج جدول به ترتیب میزان اندازه متغیر صمیمیت جنسی ($r = -0/571$)، روان‌رنجوری ($r = 0/356$)، برون‌گرایی ($r = -0/173$) و وظیفه‌شناسی ($r = -0/159$) رابطه معناداری با فرسودگی زناشویی دارند ($P < 0/05$) و مؤلفه‌های توافق‌پذیری ($r = -0/084$) و گشودگی ($r = -0/008$) رابطه

جدول ۲: ماتریس همبستگی متغیرهای فرسودگی زناشویی، مؤلفه‌های ویژگی‌های شخصیت و صمیمیت جنسی

فرسودگی زناشویی	فرسودگی زناشویی	روان‌رنجور	برون‌گرایی	گشودگی	توافق‌پذیری	وظیفه‌شناسی	صمیمیت جنسی
۱							
روان‌رنجور	$0/356^*$	۱					
برون‌گرایی	$-0/173^*$	$-0/123$	۱				
گشودگی	$-0/008$	$0/127$	$-0/277^*$	۱			
توافق‌پذیری	$-0/084$	$-0/288^*$	$0/490^*$	$0/095$	۱		
وظیفه‌شناسی	$-0/159^*$	$-0/267^*$	$0/534^*$	$-0/50^*$	$0/260^*$	۱	
صمیمیت جنسی	$-0/571^*$	$-0/228^*$	$0/271^*$	$-0/053$	$0/254^*$	$0/184^*$	۱

$P < 0/05^*$

جدول ۳: نتایج رگرسیون جهت پیش‌بینی فرسودگی زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی

ضریب همبستگی چندگانه	ضریب تعیین	ضریب تعیین تعدیل شده	آماره F	سطح معناداری
$0/645$	$0/416$	$0/393$	$18/05$	$0/001$

زناشویی را تبیین نمایند و با توجه به مقدار آماره F و معناداری آن ($F = 18/05$ ، $P < 0/001$) این مقدار تبیین معنادار است ($P < 0/001$) و فرضیه تحقیق تأیید می‌گردد. برای اینکه مشخص شود هرکدام از مؤلفه‌های ویژگی‌های شخصیت و صمیمیت جنسی چه مقدار سهم در پیش‌بینی فرسودگی زناشویی دارند می‌بایست ضرایب رگرسیونی آن‌ها مشخص شود (جدول ۴).

جدول ۳ نتایج رگرسیون چند متغیری به روش همزمان را جهت پیش‌بینی فرسودگی زناشویی بر اساس ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی نشان می‌دهد. با توجه به جدول بالا همبستگی چندگانه بین ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی با فرسودگی زناشویی $0/645$ است. میزان رگرسیون جهت پیش‌بینی فرسودگی زناشویی برابر با $0/416$ است که نشان می‌دهد متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی با هم می‌توانند $41/6$ درصد از تغییرات فرسودگی

جدول ۴: ضرایب رگرسیونی بررسی مؤلفه‌های ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی در پیش‌بینی فرسودگی زناشویی

ضرایب غیراستاندارد B	خطای استاندارد	ضرایب استاندارد β	آماره T	سطح معناداری	
۹۰/۸۶	۱۳/۹۰	-	۶/۵۳	۰/۰۰۱	مقدار ثابت
۰/۶۸	۰/۱۶۰	۰/۲۸۹	۴/۲۴	۰/۰۰۱	روان‌نژندی
-۰/۴۸	۰/۲۱	-۰/۲۱	-۲/۱۹	۰/۰۳	برون‌گرایی
-۰/۳۳۳	۰/۱۶۳	-۰/۱۵۴	-۲/۰۴	۰/۰۴۲	گشودگی
-۰/۴۵۳	۰/۱۶۲	۰/۲۱۸	۲/۷۹	۰/۰۰۶	توافق‌پذیری
-۰/۱۱۸	۰/۱۶۷	-۰/۰۵۹	-۰/۷۰۷	۰/۴۸۱	وظیفه‌شناسی
-۰/۵۲۳	۰/۰۶۶	-۰/۵۲۸	-۷/۹۸	۰/۰۰۱	صمیمیت جنسی

جدول بالا نشان‌دهنده ضرایب رگرسیونی مربوط به متغیر ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی است و میزان تأثیر هر یک از ابعاد ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی را در پیش‌بینی فرسودگی زناشویی را نشان می‌دهد. بر اساس نتایج جدول و با توجه به ضرایب بتا به ترتیب روان‌رنجوری ($B=۰/۶۸$, $P=۰/۰۰۱$)، صمیمیت جنسی ($B=-۰/۵۲$ ، $P=۰/۰۰۱$)، برون‌گرایی ($B=-۰/۴۸$ ، $P=۰/۰۳$)، توافق‌پذیری ($B=-۰/۴۵$ ، $P=۰/۰۰۶$) و گشودگی ($B=-۰/۳۳$ ، $P=۰/۰۴۲$) سهم مهمی در تبیین فرسودگی زناشویی دارند بدین صورت که ۶۸ درصد توسط روان‌رنجوری، ۵۲ درصد توسط صمیمیت جنسی، ۴۸ درصد توسط برون‌گرایی-درون‌گرایی، ۴۵ درصد توسط توافق‌پذیری و ۳۳ درصد توسط گشودگی پیش‌بینی می‌شود. همچنین مؤلفه‌ی وظیفه‌شناسی با سهم ۱۱ درصد نمی‌تواند فرسودگی زناشویی را به صورت معنادار پیش‌بینی کند ($P=۰/۴۸$).

پژوهش حاضر با هدف بررسی نقش پیش‌بین ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی در فرسودگی زناشویی انجام شد. در بررسی میزان فرسودگی زناشویی در بین نمونه مورد پژوهش، نتایج تفسیر نمرات فرسودگی زناشویی نشان داد که افراد نمونه از رابطه زناشویی نسبتاً خوبی برخوردار بودند و

فرسودگی زناشویی پایینی دارند. یافته‌های دیگر این پژوهش حاکی از آن است که متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی توانایی پیش‌بینی کنندگی فرسودگی زناشویی را دارا بوده‌اند. نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که از بین ویژگی‌های شخصیتی، ویژگی روان‌نژندی، برون‌گرایی، گشودگی و توافق‌پذیری به صورت معناداری فرسودگی زناشویی را پیش‌بینی کردند؛ اما مؤلفه وظیفه‌شناسی جدا از داشتن رابطه معنادار توان پیش‌بینی معنادار فرسودگی زناشویی را نداشت. این یافته‌ها با نتایج پژوهش دونلن و همکاران (Donnellan et al) در سال ۲۰۰۴ (۹)، نجفی در سال ۲۰۱۶ (۱۰)، ساداتی و همکاران در سال ۲۰۱۵ (۲۰) و حسینی و همکاران در سال ۲۰۱۳ (۳۳) همسو است. در پژوهش حاضر نمونه مورد مطالعه میانگین بیشتری در ویژگی وظیفه‌شناسی داشتند و بعد از آن به ترتیب بیشتر دارای ویژگی‌های توافق‌پذیری، برون‌گرایی، گشودگی و روان‌رنجوری بودند. در بین ویژگی‌های شخصیتی، ویژگی روان‌نژندی و سپس برون‌گرایی بیشترین میزان پیش‌بینی کنندگی را دارند که این نتایج با یافته‌های مک‌کری و کاستا (McCrae & Costa) در سال ۱۹۸۹ همسو است (۱۲). شاکریان و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که ویژگی‌های شخصیتی توانایی نیرومندی در پیش‌بینی رضایت زناشویی دارند (۳۴). به طور کلی شخصیت به دو صورت بر روابط زناشویی تأثیر

بحث و نتیجه گیری

مجله‌ی مراقبت‌های پیشگیرانه در پرستاری و مامایی، دوره‌ی ۶، شماره‌ی ۳، پاییز ۹۵

موجب می‌شود زوج خود را دوست بدانند و به وی کمک کنند که چنین شرایطی موجب افزایش کیفیت زناشویی و دوری از فرسودگی زناشویی می‌شود. افراد با ویژگی وظیفه‌شناسی دارای پشتکار، نظم، قابلیت اعتماد و اراده هستند که این عوامل می‌تواند موجب رونق روابط بین‌فردی آنها شود (۳۷). در تبیین اینکه چرا این ویژگی توانایی پیش‌بینی معنادار را در معادله رگرسیون ندارد می‌توان نتیجه گرفت که ویژگی‌های دیگر قدرت بیشتری در پیش‌بینی دارند، احتمال دارد این ویژگی بیشتر در شغل پرستاران دخیل باشد و وظیفه‌شناسی آنها بیشتر سمت‌وسوی پرستاری داشته باشد تا اعمال و وظایف همسری و این‌که عوامل مزاحمی باعث شده است که اثر این ویژگی تقلیل یابد.

در بررسی رابطه بین صمیمیت جنسی و فرسودگی زناشویی نتایج تجزیه و تحلیل داده‌ها نشان داد که بین صمیمیت جنسی و فرسودگی زناشویی رابطه منفی و معناداری وجود دارد و صمیمیت جنسی توانایی پیش‌بینی فرسودگی زناشویی را دارد. در این راستا پژوهش‌های برنزیاک و ویسمن (Breznyak & Whisman) در سال ۲۰۰۴ (۲۵)، بایرز (Byers) در سال ۲۰۰۵ (۲۶)، نیکولز (Nichols) در سال ۲۰۰۵ (۲۷) و سلوسارز (Slosarz) در سال ۲۰۰۰ (۲۸)، نشان می‌دهد که رابطه معناداری بین رضایت و صمیمیت جنسی بر رضایت زناشویی و کیفیت زندگی زناشویی وجود دارد. در پژوهش مشخص شد که نمونه‌های مورد مطالعه در زمینه صمیمیت جنسی از وضعیت قابل قبولی برخوردار هستند. آن‌چنان که پژوهش نشان داد صمیمیت جنسی، دارای سهم بیشتری در میزان فرسودگی و رضایت بین زوجین است و رضایتمندی در این زمینه که شامل مواردی از قبیل در میان گذاشتن تجارب عاشقانه با یکدیگر، نیاز به تماس بدنی، آمیزش جنسی است (۲۱) بر جنبه‌های دیگر روابط زوجین اثر گذار بوده که می‌توان با آموزش چگونگی دستیابی مهارت‌های صمیمیت به این مهم دست یافت. روابط جنسی یکی از

می‌گذارد، تأثیر فردی و تأثیر دوجانبه. در تأثیر فردی ویژگی‌های شخصیتی فرد بر رضایتمندی خود وی از روابط زناشویی تأثیر می‌گذارد و در تأثیر دوجانبه، ویژگی‌های همسر بر رضایتمندی زناشویی فرد تأثیر می‌گذارد (۳۵). در تبیین رابطه روان‌رنجورخویی و فرسودگی زناشویی می‌توان این‌گونه ذکر کرد که افراد روان‌رنجور تمایل به هیجان‌پذیری منفی دارند. در واقع زودرنجی، دمدمی مزاج بودن و بلا تکلیفی این افراد در موقعیت‌های بحرانی، زوج‌ها را در یک دور باطل تعاملات منفی گرفتار می‌سازد که به علت استفاده افراد روان‌رنجور از راهکارهای اجتناب و واکنش‌های هیجانی شدید این تسلسل ممکن است باعث ایجاد تعارضات و به تبع آن فرسودگی زناشویی شود (۲۰). افراد برون‌گرا اجتماعی، دوستدار دیگران، پر هیجان و قاطع در عمل و گفتار هستند و تمایل زیادی به فعالیت‌های گروهی دارند. با توجه به این‌که این ویژگی برون‌گرایی توانایی پیش‌بینی فرسودگی زناشویی را دارد و با توجه به این مسأله که عامل برون‌گرایی با تعاملات اجتماعی سروکار دارد، می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که زوجینی که روابط بین‌فردی کمتری دارند و توجه چندانی اعمال نمی‌کنند، هنگامی که در رابطه زناشویی دچار مشکلی می‌شوند، آسیب‌پذیرتر بوده و دچار فرسودگی می‌شوند (۳۵). در رابطه با ویژگی گشودگی در پیش‌بینی فرسودگی زناشویی می‌توان این‌گونه نتیجه گرفت که افرادی که دارای این ویژگی هستند نسبت به افراد دارای ذهن بسته هیجان‌های مثبت و منفی را با شدت بیشتری تجربه می‌کنند. این افراد توانایی درک دنیای همسر و همدردی با وی را به صورت بهتری اعمال می‌کنند که موجب می‌شود ازدواجشان رو به خستگی و فرسودگی کمتر گرایش پیدا کند (۱۹). افراد توافق‌پذیر دارای ویژگی‌هایی چون رک‌گویی، دیگر دوستی، همراهی، دل‌رحمی و تواضع هستند. چنین افرادی سازش یافته و کمک‌کننده بوده و باور دارند که دیگران نیز کمک‌کننده هستند (۳۶) که این ویژگی‌ها در روابط زناشویی

هر آنچه بیشتر زوجین در زمینه تأثیر صمیمیت جنسی و ویژگی‌های شخصیتی، اقدام نموده تا از مشکلات زندگی زوجین کاسته و درصدد تأمین سلامت ذهنی افراد و ایجاد جامعه سالم برآیند.

از محدودیت‌های این مطالعه می‌توان به عدم کنترل متغیرهای مخدوش‌کننده هم‌چون فرسودگی و رضایت شغلی، سابقه کار و سایر عوامل دیگر و همچنین به عدم پوشش دادن طیف متنوع‌تری از آزمودنی‌ها از نظر متغیرهای جمعیت شناختی اشاره نمود و با توجه به آن‌که پژوهش حاضر بر روی پرستاران زن تهران انجام گرفته است باید در تعمیم نتایج به مناطق دیگر جوانب احتیاط را مدنظر قرارداد.

تشکر و قدردانی

مقاله حاضر بخشی از پایان‌نامه کارشناسی ارشد در رشته مشاوره خانواده بوده است که با شماره ۳۹۶/۵۰۰ پ به تصویب معاونت پژوهشی دانشگاه خوارزمی تهران رسیده است. در ادامه نویسندگان بر خود لازم می‌دانند که، از پرستاران و کارکنان بیمارستان‌های پیامبران، بیمارستان تخصصی چشم پزشکی نور و بیمارستان ابن‌سینا و تمامی کسانی که در طول این مطالعه همکاری داشتند تشکر و قدردانی نمایند.

مهم‌ترین رفتارهای بین زوجین است و درصد بسیاری از طلاق‌ها به علت ناتوانی در کمیت و کیفیت رابطه جنسی بین زوجین است (۲۴). در پژوهشی در سال ۲۰۱۳، اسدی و همکاران به این نتیجه رسیدند که باور داشتن به اینکه روابط جنسی کارکرد مطلوبی ندارد و به خوبی تحقق نمی‌پذیرد موجب دل‌زدگی از روابط زناشویی می‌شود (۸). در واقع رابطه جنسی مهم‌ترین منبع در کسب لذت، آرامش و صمیمیت است. حال اگر زن و شوهر در این مقوله بتوانند برای همدیگر ایجاد لذت و آرامش کنند و در واقع به صمیمیت جنسی متقابل دست یابند بر رضایت از زندگی آن‌ها تأثیر می‌گذارد و احساس فرسودگی زناشویی بین آن‌ها کاهش می‌یابد.

از بررسی نتایج این مطالعه و مطالعات گذشته در می‌یابیم که متغیرهای ویژگی‌های شخصیتی و صمیمیت جنسی توانایی پیش‌بینی کنندگی فرسودگی زناشویی را دارند و می‌توان با آموزش و مشاوره در زمینه صمیمیت جنسی و ویژگی‌های شخصیتی در بین زوج‌ها مانعی در برابر فرسودگی زناشویی ایجاد کرد. از این رو محققان و متخصصان حوزه خانواده می‌بایست از عواملی که بر کیفیت رابطه زن و شوهر تأثیر منفی می‌گذارند و باعث تقلیل کیفیت این رابطه و در نتیجه ایجاد فرسودگی زناشویی می‌شوند جلوگیری و برای آموزش

منابع

- 1- Gholamzade M, Atari Y, Shafiabadi A. Efficacy of communication skills training on the performance of family welfare in couples referring to Ahwaz. *Knowledge and Research in Applied Psychology*. 2009; 41: 87-110. [In Persian]
- 2- Bahrami F, Rezvan Sh. Sexual infidelity and its psychological factors. In: Sanai B, Bactash, M, eds. *The battery of family and marriage counseling's articles of fifth conference of Iran counseling institute*. Vol 1. Tehran: Anjoman Olia Morabbian Publication; 2004: 141-53. [In Persian]

- 3- Zarei E, Sadeghifard M, Adili M, Tayebi Soofh M. The effectiveness of Ellis couple therapy training (The rational-emotional-behavioral approach) on reducing the marital burnout. *J Life Sci Biomed*. 2013; 3(3): 229-32. [In Persian]
- 4- Lingren HG. Marriage burnout. [Cited April 17 2003]. Available at: URL:<http://utahmarriage.org>.
- 5- Pinez A. how we should do that our dream love doesn't lead to fed up. Shadab F. (Persian translator). 1sted. Tehran: Qoqnoos Publication; 2002: 34. [In Persian]
- 6- Pamuk M, Durmuş E. Investigation of burnout in marriage. *IJHS*. 2015; 12(1): 162-77.
- 7- Ebadtpour M, Navabinejad Sh, Shafiabadi A, Falsafinejad M. Formulation of a pattern for marital burn out based on family function, individual resilience and spiritual beliefs. *J Psychological Methods and Models*. 2013; 3(13): 29-45. [In Persian]
- 8- Asadi E, Mansour L, Khodabakhshi Kolayi A, Fath Abadi J. The Relationship between Couple Burnout, Sexual Assertiveness, and Sexual Dysfunctional Beliefs in Women with Diabetic Husbands and Comparing Them with Women with Non - Diabetic Husbands. *J Fam Res*. 2013; 9(3): 311-24. [In Persian]
- 9- Donnellan MB, Conger RD, Bryant CM. The Big five and enduring marriages. *J Res pers*. 2005; 39(1): 206-207.
- 10- Najafi A. The relationship between personality traits, irrational beliefs and couple burnout. *J Soc Sci*. 2016; 3(1): 1-7.
- 11- Lawrence AP, Oliver PJ. *Handbook of Personality: Theory and Research*. 3rd ed. New York: Guilford; 1989: 81.
- 12- McCrae RR, Costa PT Jr. Rotation to maximize the Construct validity of factors in the NEO Personality Inventory. *Multivariate Behav Res*. 1989; 24(1): 107-24.
- 13- Yusefali A, Amanelahifard A, Mehrabizadeh honarmand M. Review the Relationship between personality characters and personal-family factors with marital satisfaction in Ahwaz administrative office personnel. *J Educ Psychol*. 2006; 13(3): 81-108. [In Persian]
- 14- Gholizadeh Z, Barzegari L, Gharibi H, Babapour Kheiraldin J. Investigating the Relationship between Five Personality Factors (NEO-FFI) and Marital Satisfaction. *cpap*. 2010; 1(43): 57-66. [In Persian]
- 15- Amiri M, Farhoodi N, Rezaie Bidakhavidi A. A study of the relationship between Big-five personality traits and communication styles with marital satisfaction of married students majoring in public universities of Tehran. *Procedia Soc Behav Sci*. 2011; 30: 685-89.
- 16- Caughlin GP, Huston TL, Houts RN. How does personality matter in marriage? An examination of trait anxiety, interpersonal negativity, and marital satisfaction. *J Pers Soc Psychol*. 2000; 78(2): 326-36.

- 17- lucas RE, fujita F. Factors influencing the relation between extraversion and pleasant affect. *J pers soc psychol.* 2000; 79(6): 1039-56.
- 18- Shakerian A. The role of personality trait dimensions and gender on predicting marital adjustment. *J Kermanshah Univ Med Sci.* 2012; 16(1): 16-22. [In Persian]
- 19- Naderi F, Eftekhar Z, Amolazadeh S. Relationship between personality traits with intimate partner relationships in women with addicted husbands. *J Women and Culture.* 2011; 3(9): 83-98. [In Persian]
- 20- Sadati SE, Mehrabizadeh Honarmand M, Soodani M. The causal relationship of differentiation, neuroticism, and forgiveness with marital disaffection through mediation of marital conflict. *JFP.* 2015; 1(2): 55-68. [In Persian]
- 21- Skowron E, Elizabeth A. The role of differentiation of self in marital adjustment. *J Couns Psychol.* 2000; 47(2): 229-37.
- 22- Oliya N. The effect of marriage enrichment education on enhancing marital satisfaction on couple of Isfahan city [Dissertation]. Isfahan: Faculty of Psychology & Education, Isfahan University. 2006: 53. [In Persian]
- 23- Shakrmi M, Davrnia R, Zaharakar K, Gohari Sh. The effect of sex education on sexual intimacy of married women. *IJPN.* 2014; 2(1): 34-42. [In Persian]
- 24- Bakhshayesh AR, Mortazavi M. The relationship between sexual satisfaction, general health and marital satisfaction in couples. *J Appl Psychol.* 2010; 3(4): 73-85. [In Persian]
- 25- Breznsnyak M, Whisman M. Sexual desire and relationship functioning; its effect of marital satisfaction and power. *J Sex Marital Ther.* 2004; 30(3): 199-217.
- 26- Byers ES. Relationship satisfaction and sexual satisfaction. A longitudinal study of individuals in long-term relationships. *J Sex Res.* 2005; 42(2): 113-18.
- 27- Nichols MP. Concurrent discriminant validity of the Kansas marital satisfaction scale. *J Marriage Fam.* 1986; 48(2): 381-87.
- 28- Slosarz. WJ. Relationship between lifestyle and factors affecting sexual life. *Sex Relation Ther.* 2000; 15(4): 367-80.
- 29- Navidy F. Study and comparison of couple burnout relationship with organizational climate factors in employee education and hospitals of Tehran nurses [Dissertation]. Tehran: Faculty of Psychology & Education, Shahid Beheshti University of Tehran. 2005: 86. [In Persian]
- 30- Farahani MN, Farzad V, Fotouhi M. Lexical study of factors personality in the Persian language. *J Psychology.* 2004; 8(2): 183-204. [In Persian]

- 31- khodaie M, abdollahi MH, Farahani MN, Ranazani W. Five factors of personality and emotional intelligence in addict and non-addict men. *J Psychology*. 2011; 15(1): 40-57. [In Persian]
- 32- Botlani S, Ahmadi SA, Bahrami F, Shahsiah M, Mohebbi S. Effect of attachment-based couple therapy on sexual satisfaction and intimacy. *J Fundam Ment Health*. 2010; 2(46): 496-505. [In Persian]
- 33- Hosseini Z, Kholghi Z, Jaberi S, Seddighy A, Salehi V, Tafvizi M. Comparison Personality Future of Conflicting and Ordinary Couple with Use. *IJFM*. 2013; 19 (4 and 1): 165-74. [In Persian]
- 34- Shakerian A, Fatemi A, Farhadian M. A survey on relationship between personality characteristics and marital satisfaction. *SJKU*. 2011; 16(1): 92-99. [In Persian]
- 35- Koohi S, Etemadi O, Fatehizadeh. The Relationship between Personality Characteristics, General Health, Contextual Factors, and Marital Dissatisfaction of Couples. *Research in Cognitive and Behavioral Sciences*. 2014; 4(1): 71-84. [In Persian]
- 36- Razeghi N, Nikju M, Kraskian Mujembari A, Zohrabi masihi A. Relationship between Big Five Personality Factors and Marital Satisfaction. *J Development Psychology*. 2011; 7(27): 269-77. [In Persian]
- 37- Yasaminejad P, Golmammadian M, Ebrahimi L. Investigate the relationship between five personality traits and marital satisfaction in married women widowed by brother of her husband. *J Counseling and Psychotherapy culture*. 2001; 2(7): 85-102. [In Persian]

Prediction of marital burnout based on personality traits and sexual intimacy in married woman nurses in selected private hospitals in Tehran

Gohari Sh^{1*}, Zahra Kar K², Nazari AM³, Salimi H⁴

¹MSc. Dept. of Family Counseling, School of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University of Medical Sciences, Tehran, Iran

²PhD. Dept. of Counseling, Assistant Professor, School of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University of Medical Sciences, Tehran, Iran

³PhD. Dept. of Counseling, Associate Professor, School of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University of Medical Sciences, Tehran, Iran

⁴PhD. Student. Dept. of Counseling, Faculty of Humanities, Hormozgan University of Medical Sciences, Bandar Abbas, Iran

***Corresponding Author:** Dept. of Family Counseling, School of Psychology and Educational Sciences, Kharazmi University of Medical Sciences, Tehran, Iran

Email: shiva.gohari@yahoo.com

Received: 2 March 2015 **Accepted:** 11 Oct 2016

Background and Objectives: Marital burnout shows that couples are bored and tired of marriage. Identifying factors causing marital burnout are important to enrich marital life. Therefore, the aim of this study has been to predict marital burnout based on personality traits and sexual intimacy in nurses.

Materials and Methods: In this correlational study 159 married female nurses working in three selected private hospitals in Tehran in 2014 were chosen by stratified random sampling. To collect data, we used Gordon Personality Inventory (GPI), Sexual Intimacy Inventory (SII) and Couple Burnout Scale (CBS). Data were analyzed by Pearson's correlation coefficient and inter-multiple regression analysis.

Results: Results of the data analysis showed that there was a significant relationship between marital burnout, sexual intimacy and personality traits of neuroticism, extraversion and conscientiousness ($P < 0.05$), but there was not a significant relationship between agreeableness and openness ($P > 0.05$). Also, results of the analysis showed that there was a significant relationship between sexual intimacy and personality traits of neuroticism, extraversion, agreeableness, and conscientiousness ($P < 0.05$) but it did not have a significant relationship with openness ($P > 0.05$). In general, results of the regression showed that personality traits and sexual intimacy specify %41.6 of marital burnout.

Conclusion: According to the research results, training and counseling sexual intimacy and personality traits may prevent marital burnout.

Key words: Marital burnout, Personality traits, Sexual intimacy, Nurses, Midwives

Please cite this article as follows:

Gohari Sh, Zahra Kar K, Nazari AM, Salimi H. Prediction of marital burnout based on personality traits and sexual intimacy in married woman nurses in selected private hospitals in Tehran. Preventive Care in Nursing and Midwifery Journal (PCNM); 2016; 6(3): 59-70.